

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра політології, історії і філософії

Т.О. Шаравара, А.І. Некряч, С.В. Макарець, С.М. Приходько

**Фактори впливу цифрових технологій на участь
населення в місцевому управлінні, його соціальну
згуртованість, а також чинники,
що стимулюють або гальмують цю участь**

Полтава 2025

Co-funded by
the European Union

SuTCom

Funding. Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the authors only and do not necessarily reflect those of the European Union or European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.

Програму Еразмус+ напряму Жан Моне, реалізують науковці Полтавського державного аграрного університету на тему «Участь громадян та соціальний діалог як ключові фактори в розбудові сталих територіальних громад: успішні практики ЄС для України» / «Citizen participation and social dialogue as key factors in the development of sustainable territorial communities: EU best practices for Ukraine» / № 101085535 — SuTCom — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH (Термін реалізації проєкту: 01.10.2022 р. – 30.09.2025 р.)

Консультант: завідувач кафедри інформаційних систем і технологій ННІ економіки, управління, права та інформаційних технологій Полтавського державного аграрного університету, кандидат технічних наук, доцент – Уткін Юрій Вікторович

Одним із завдань проєкту було виявити фактори впливу цифрових технологій на участь населення в місцевому управлінні, його соціальну згуртованість, а також визначити чинники, що стимулюють чи гальмують таку участь

Абсолютно кожному громадянину на сьогодні слід усвідомити, що поступово відбувається перехід від інформатизації та електронного управління до цифровізації та цифрового управління на основі використання великих баз даних і штучного інтелекту (ШІ).

Станом на сьогодні, на розвиток громадянського суспільства прямо впливає розвиток інформаційних технологій або їхня відсутність. Якщо вдатися до класичного визначення, то «інформаційна технологія (ІТ) – це сукупність пов'язаних між собою галузей інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), які охоплюють комп'ютерні системи, програмне забезпечення, мови програмування, обробку та зберігання даних та інформації» [1]. Інформаційні технології – це застосування інформатики та комп'ютерної інженерії.

Добре, якщо громади можуть собі фінансово дозволити утримувати ІТ-відділ, який забезпечує належне функціонування комп'ютерної мережі, комп'ютерного обладнання, обчислювальних пристроїв та інших фізичних пристроїв. Однак не в усіх громадах Полтавської області є такі фінансові можливості. Слід розуміти, що всі інформаційні технології засновані на «цифрі», а отже «цифрові технології – це заснована на методах кодування і передачі інформації дискретна система, що дозволяє здійснювати безліч різнопланових завдань за найкоротші проміжки часу».

Цей термін зазвичай використовується як синонім ІТ, але він також охоплює інші технології розповсюдження інформації, такі як телебачення і телефони. З інформаційними технологіями в житті сучасних країн пов'язано кілька продуктів або послуг, зокрема комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, електроніка, напівпровідники, Інтернет, телекомунікаційне обладнання та електронна комерція.

Отже, які найзручніші і найкорисніші види цифрових технологій можуть стати в нагоді громадам? Насамперед акцентуємо увагу на кількох основних, які здебільшого є поширеними.

1) меседжери для спілкування: «Telegram» (відкритий і закритий чат), «What's App», «Viber», «Slack» (для робочої комунікації), «Signal» (для закритої комунікації певних категорій громадян).

Встановлено, що найнадійнішими меседжерами для спілкування є «What's App» «Signal», «Threema», але найпоширенішими в українських громадах були/є саме «Телеграм» (до офіційної заборони використовувати для ділової комунікації) і «Вайбер».

2) впровадження платформ класу ERP для управління матеріальними засобами громад (посадові особи громад).

Сутність ERP (Enterprise Resource Planning) полягає у побудові єдиного технологічного та інформаційного середовища управління бізнес-процесами і ресурсами підприємства незалежно від територіального та функціонального місця

їх виконання або знаходження. А також має на увазі наявність інструментарію для оперативного обліку всіх первинних документів і операцій, ідеально – в місцях їх виникнення, а також їх аналітичної обробки з метою прийняття управлінських рішень і подальшого поширення даних між підрозділами і співробітниками компанії. Важливим аспектом є побудова «єдиного» інформаційного простору, для уникнення необхідності введення даних у різні системи, зменшення вартості на придбання інформаційних систем і мінімізації помилок при введенні та обробці даних.

Встановлено, що в переважній більшості громад Полтавської області ця платформа мало поширена. Причини такої ситуації полягають в тому, що впровадження – це дуже трудомісткий процес, який вимагає серйозних тимчасових і фінансових витрат, активне регулярне залучення топ-менеджменту в проект, потребує серйозної методологічної підготовки, компетентності та адаптації персоналу до роботи в системі, веде за собою ряд важливих змін, що стосуються не тільки окремих процесів, а й управління загалом. Як вихід можна пропонувати цю платформу для окремих представників бізнесу в громадах, які менш обтяжені бюрократичними перешкодами і швидше реагують на виклики часу. Саме 2020 рік, чітко показав, що компанії, які заздалегідь інвестували у впровадження ERP, виявилися більш підготовленими до роботи в ринкових умовах, що швидко змінюються, ніж їх менш технологічно розвинені конкуренти. Більшість наших клієнтів впоралися із викликами 2020 року і незважаючи на непросту ситуацію продовжують активно розвивати свій бізнес [2].

3) CRM (Customer Relationship Management – Управління взаємовідносинами з клієнтами) – це програмне забезпечення, яке допомагає організаціям перетворювати потенційних клієнтів на реальних, залучати та зрощувати ліди, а також утримувати наявних клієнтів, охоплюючи всі етапи взаємодії з ними. Ця платформа українського походження, дає змогу відстежувати затрачений час на виконання завдань всіх співробітників і здійснювати нарахування з/п по годинах [3].

4) Інтернет речей (IP, англ. *Internet of Things, IoT*) – концепція мережі, що складається із взаємозв'язаних фізичних пристроїв, які мають вбудовані давачі, а також програмне забезпечення, що дозволяє здійснювати передачу і обмін даними між фізичним світом і комп'ютерними системами в автоматичному режимі, за допомогою використання стандартних протоколів зв'язку.

Для бездротової передачі даних особливо важливу роль в побудові інтернету речей відіграють такі характеристики, як ефективність, відмовостійкість, адаптивність, можливість самоорганізації.

ZigBee – це комунікаційна технологія, заснована на протоколі *IEEE 802.15.4* для реалізації низькошвидкісних бездротових приватних мереж. *ZigBee* володіє такими характеристиками, як низьке енергоспоживання, низька швидкість передачі даних, низька вартість і висока пропускна здатність. У даний час використовується в основному при передаванні інформації між різними речами електронного обладнання, які знаходяться в межах короткої відстані і швидкості передачі даних не дуже висока. Це, в основному периферійні пристрої (миша,

клавіатура) і побутова електроніка (TV, DVD), а також пристрої промислового управління (монітори, давачі і засоби автоматизації).

WiFi – це локальна бездротова технологія, яка використовує 2,4 ГГц надвисокої частоти або 5 ГГц супер-високочастотної радіохвилі. Ця технологія дуже добре підходить для передавання великих обсягів даних по бездротовій мережі між пристроями, але це також вимагає багато енергії для роботи і має невеликий рівень пропускну здатності даних. При використанні цієї технології потрібно буде замінювати батареї у всіх пристроях на регулярній основі.

Bluetooth — це бездротова технологія, яка використовується для передачі даних в персональних мережах. Він передає дані по смузі частот від 2,4 до 2,485 ГГц і працює на коротших відстанях, ніж *Wi-Fi*. Мешканці громад можуть синхронізувати пару пристроїв, таких як телефони, навушники, колонки, комп'ютери і багато іншого. Важливо, щоб ці технології працювали. З розвитком *Bluetooth v4.0* з'явилася можливість реалізувати функцію низького енергоспоживання і збільшений радіус дії до декількох десятків метрів.

Серед провідних технологій важливу роль у розповсюдженні інтернету речей відіграють рішення *PLC* – технології побудови мереж передачі даних по лініях електропередач, оскільки у багатьох додатках присутній доступ до електромереж (наприклад, торгові автомати, банкомати, інтелектуальні лічильники, контролери освітлення спочатку підключені до мережі електропостачання).

Це обумовлює популярність Інтернету речей в самих різних областях: *Промисловість; ЖКГ; Будівництво; Сільське господарство; Логістика; Сфера послуг; Екологія; Безпека; Розумні будинки та розумні міста; Охорона здоров'я; Фінанси; Роздрібна торгівля.*

Популярність Інтернету речей обумовлена практичною користю від впровадження технології. IoT додатки дозволяють:

- поліпшувати наявні процеси: постачання, обслуговування клієнтів, раціоналізація використання людського ресурсу та фінансових процесів;
- збільшувати ефективність роботи;
- краще розуміти клієнтів, створюючи кращі умови для обслуговування;
- прискорювати процес прийняття рішення;
- збільшувати вартість бізнесу;
- створювати нові бізнес-моделі;
- відкривати нові шляхи отримання доходу;
- економити час, витрати;
- знижувати кількість відходів;
- моніторити важливі показники, стан техніки та багато іншого [4].

5) GPT-чат (Штучний інтелект). Звернімо увагу, що інтеграція GPT-чату в повсякденні додатки – це не тимчасова тенденція, а погляд у майбутнє взаємодії ІІІ з людьми. Ось чому важливо бути в курсі та залученими до цієї технології, адже у неї є три ключові переваги:

- **ефективність:** GPT-чат може виконувати повторювані та монотонні завдання, звільняючи час для більш стратегічної діяльності;

- **доступність:** завдяки тому, що ШІ обробляє початкові запити, послуги стають більш доступними для ширшої аудиторії, включаючи людей з обмеженими можливостями;
- **інновації:** утримання на пульсі нових досягнень GPT ставить вас на передову інновацій, відкриваючи нові можливості та горизонти в управлінні.

Підбиваючи підсумки зауважимо, що вагомим чинником, що сприятиме активності населення є використання інформаційних (цифрових) технологій.

Цей чинник сприятиме :

- відкритості в діяльності органів місцевого самоврядування;
- оперативності донесення інформації до всіх жителів сіл;
- доступності до інформації, яка цікавить мешканців територіальних громад;
- сприятиме зручності управління місцевими справами;
- підвищить легітимацію місцевої влади;
- підвищить довіру з боку населення до структур місцевої влади;
- використання інформаційних технологій прискорить розгляд як індивідуальних так і колективних звернень;
- налагодження комунікаційних мереж дозволить оперативніше спілкуватися із керівництвом громади таким категоріям населення як тимчасово переміщені особи та особам з інвалідністю.

Для цього потрібно:

- провести роз'яснювальну роботу серед населення щодо тих комунікаційних інструментів, які вони можуть використати для спілкування із керівництвом громади та посадовцями виконавчих органів місцевого самоврядування;
- забезпечити мешканцям вільний доступ до Інтернет-ресурсів;
- поінформувати людей поважного віку про переваги інформаційних технологій в повсякденному житті та їхній ролі в управлінні місцевими справами, оперативності в розгляді звернень людей. За потреби організувати навчання;
- у питаннях використання цифрових технологій важливо дотримуватися інформаційної безпеки та захисту прав людей, проводити заходи, які б сприяли згуртованості молодого та старшого поколінь;
- зацікавити громаду в необхідності витрат коштів на підготовку й утримання спеціалістів із інформаційних технологій, здатних забезпечити комунікацію на всіх рівнях управління;
- створити неформальні майданчики для спілкування з мешканцями громади (вайбер-групи тощо);
- на офіційному сайті громади максимально викладати потрібну й актуальну інформацію про життєдіяльність громади;
- розвивати прес-службу в громаді;
- поінформувати населення про необхідність використання Е-пошти та при потребі провести навчання (підстава для ділового листування і надійність збереження інформації).

Відсутність або слабка розвиненість цих складників суттєво загальмовує участь населення в місцевому управлінні справами.

Використання новітніх технологій в управлінні місцевими справами надає такі переваги:

- сприяє створенню мережі комунікацій між мешканцями територіальних громад (старостатів) та посадовцями органів місцевого самоврядування;
- сприяє оперативному вирішенню великої кількості місцевих справ;
- поліпшує зручність у спілкуванні із мешканцями територіальних громад (е-почта, меседжери, офіційні сторінки у соц. мережах з відкритими коментарями);
- сприяє розвитку е- демократії (встановлення результатів волевиявлення населення шляхом голосування за проекти через меседжери, Приват-24 тощо);
- розвиває аналітичне мислення у людей;
- формує нестандартні площадки для спілкування із мешканцями громади;
- сприяє більш швидшому просуванню місцевих ініціатив: від ідеї до реалізації;
- зацікавлює громаду у співпраці із закладами вищої освіти з метою підготовки відповідних фахівців;
- стимулює мешканців громади до використання е-петицій, е- звернень;
- згуртовує населення і формує відповідальність сторін за об'єктивність інформації та її достовірність;
- сприяє формуванню громади як солідарної спільноти.

Позитивним є той факт, що всі громади Полтавської області уже віддалено користуються програмами паспортизації, надання соціальних послуг (довідок, встановлення виплат, оформлення «пакету малюка», оформлення пільг). Представники старостатів спілкуються з керівництвом громади. Це певною мірою дублює на місцях принципи і функції роботи ЦНАПів.

Керівництву громад варто враховувати на майбутнє як швидкість розвитку цифрових технологій, так і потребу в залученні населення до управління місцевими справами за допомогою всіх можливих доступних засобів. Без чіткої координації цього процесу мешканці або ж байдуже ставитимуться до розвитку громад, або ж координуватимуть дії виключно між собою, що не сприятиме діалогу і ухваленню конструктивних рішень.

Для глибшого розуміння:

1. Плєскач В.Л., Затонацька Г.Т.Г Інформаційні системи і технології на підприємствах: підручник. К.: Знання, 2011, 718 с.
2. Сутність ERP: <https://innoware.ua/vprovadzhennia-erp-systemy-ia-k-proyty-tsey-shliakh/>
3. CRM: <https://www.creatio.com/ua/crm/what-is-crm>
4. Інтернет речей: <https://www.atiko.com.ua/articles-ua/chto-takoe-iot-prostymi-slovami/>